

Man ska' ka' dansk

Kst. direktør MOGENS JANSEN

Naturligvis ska' man ka' det, når man er dansk og vokset op med dansk. Her tænkes altså ikke på børn af fremmedsprogede eller deres forældre.

Men så er det vel en selvfølge, at man – med digteren Peter Poulsen – "ska' ka' dansk"?

Er det?

Mogens Jansen. Lærer 1951, cand. psych. 1962. Afdelingsleder ved Danmarks Pædagogiske Institut, forsøgsafdelingen, 1969.

Forræderi mod fremtidens borgere

Engang lød slogan'et: "Det er dansk, det er dejligt", og selv om ingen tænkte på sproget, kunne vi godt have gjort det. Også nu.

Nogle vil nok med tanke på især unge og edb-teknikere mene, at det ville være redeligere at tale om, at "det er dansk. Det er ved at blive engelsk".

Fra forældres og – i høj grad – også fra børns og unges side kunne ordene være "det er dansk – det er for lidt", og så tænker både forældre og børn på den undervisning, der gives i skolen og ungdomsuddannelserne. Mest markant er hovedproblemet i skolens danskundervisning beskrevet af Palle Lauring:

"Nedskæringen af danskundervisningen i skolen forekommer mig at være forræderi imod de borgere, vi skal føre frem som næste hold!" – Så kort og så præcist bør det siges.

En minister for modersmålet

Slår vi et slag om ad Paris, springer det i øjnene, hvordan Frankrig har plejet og passet det franske sprog i århundreder. Frankrig har haft en central placering i det internationale diplomati; udbredelsen af fransk er stadig geografisk langt større, end Frankrig målt i kvadratkilometer berettiger til.

Men i Frankrig har man i det seneste årti opdaget, at fransk sprog globalt set marginaliseres i forhold til brugssproget engelsk – selv om 140 millioner mennesker taler fransk til daglig, og selv om 45 lande bruger det i den nationale undervisning og til international kommunikation.

Derfor har Frankrig en minister for fransk sprog. Man bruger et helt ministerium til at varetage sproget og dets ud-

bredelse, for at sikre sproget (= modersmålet) som noget fundamentalt i Frankrig og i den internationale forskning og kultur.

– Altså ikke blot inden for den tekniske, biologiske osv. sektor, men også inden for tv-, video- og filmproduktion og inden for litteraturen i en lang række lande, både i Nordamerika og i Afrika og Asien.

Danmark kan ikke være med i en så målbevidst pleje af sproget. Nogen vil måske heller ikke? De fleste af os er vel bare jævnt sløve?

Manglende evne til nuancering

Den viden, vi har om, hvordan sproget former begreberne, og hvordan begreberne videreudvikler sproget, må give os alle en vis samvittighed

– ikke over det vaklende dansk, som en del af os taler og skriver, men over det perspektiv, at vores begrebsudvikling på mange faglige områder reelt ser ud til inden for en overskuelig fremtid at skulle foregå på et par sprog, vi ikke har modersmålets fortrolighed med.

At tro, at vi kan disse sprog godt nok til at kunne boltre os hjemmevant i dem, er udtryk for blank uvidenhed.

Rutinerede translatører jamrer både of-

Ískoyti til Málkjakið

Nú nakað hefur verið skrifað um málspurningar í Söslalurnum seinastu mánaðirnar er úttan íva eisini rétt at leita til önnur lönd og vita, hvortjar málspurningar tey har kjakast um.

Herfyri hevði danin Mogens Jansen, cand. psyk. grein í dönskum blaði um danska málið og ávirkanina úttanifr. Vit áhva fingið löyvi frá hövundanum at seta greimina í Söslalurn.

fentligt og privat over danskere, der i internationale forsamlinger tror, de taler engelsk godt nok til at de kan undvære at blive oversat. Det gør de yderst sjældent. Vi når ikke præcist frem med det, vi ville sige. Vi rammer ikke sjældent skævt, og vi er mindre nuancerede i vores argumentation end folk, der er født med engelsk eller et andet verdenssprog – eller med folk, der erkender, at de ikke kan fremmedsproget godt nok, og som derfor bliver oversat.

Men en forudsætning for nuanceringen på eksempelvis engelsk og fransk er, at vi magter denne nuancering på dansk.

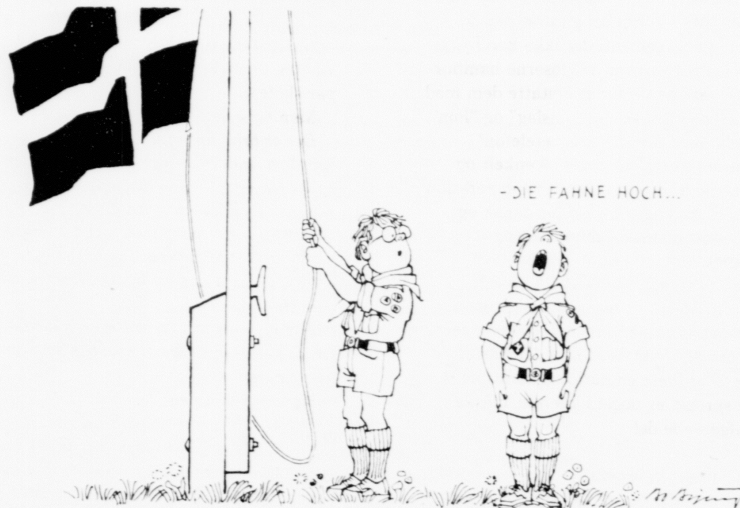
Kulturel analfabetisme

Om det er realistisk at trække dette emne frem netop nu?

Ja, mon ikke!

I 1990'erne er der en reel mulighed/fare

Modersmållos

Helle Lykke Nielsen opfordrede i nytårskronikken den danske ungdom til at blive tosproget for bedre at kunne klare sig i fremtidens Europa.